

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta

Viite: Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä HE 126/2024 vp eduskunnalle laeiksi yleisestä asumistuesta ja eläkkeensaajan asumistuesta annettujen lakien muuttamisesta

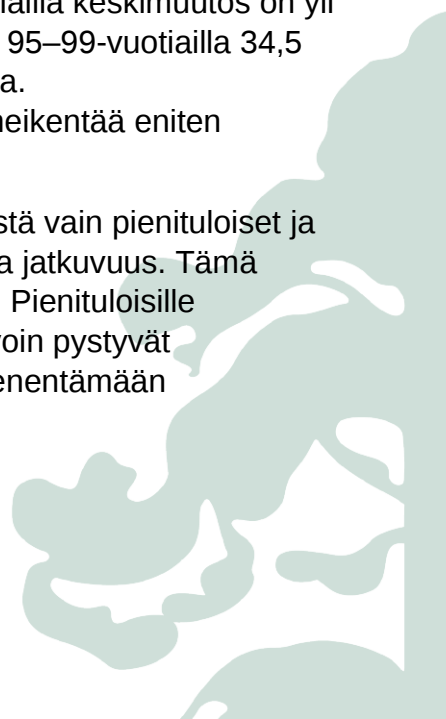
Asia: Vanhusasiavaltuutetun lausunto

Vanhusasiavaltuutettu on itsenäinen ja riippumaton viranomainen, jonka lakisääteisenä tehtävänä on edistää ikääntyneiden asemaa ja heidän oikeuksiensa toteutumista. Osa tätä tehtävää on seurata lainsäädännön kehittämistä ja toimeenpanoa sekä yhteiskunnallista päätöksentekoa ja arvioida niiden vaikutuksia ikääntyneisiin. Tarkastelemme hallituksen esitystä ikääntyneiden ihmisten näkökulmasta.

Ehdotuksessa arvioidaan eläkkeensaajan asumistukeen ehdotettujen muutosten vaikutuksia kotitalouksien taloudelliseen asemaan ja todetaan, että muutokset vaikuttavat 203 000 eläkkeensaajan asumistukeen. Tuki pienenee keskimäärin noin 15,60 euroa kuukaudessa. Muutosten todetaan vaikuttavan keskimäärin enemmän naisiin kuin miehiin ja että naisilla keskituuden pieneneminen on jopa 17,10 euroa kuukaudessa. Tuen todetaan lakkaavan muutoksen jälkeen kokonaan noin 7 600 saajalta.

Taulukossa 9 on kuvattu eläkkeensaajan asumistuen esitettyä muutosta ikäryhmittäin. Sen mukaan vaikutukset ovat sitä suurempia, mitä ikääntyneemmistä henkilöistä on kysymys. Yli 80-vuotiailla keskimuutos on yli 20 euroa kuukaudessa ja 90–94-vuotiailla 30,4 euroa, 95–99-vuotiailla 34,5 euroa ja yli 100-vuotiailla jopa 35,1 euroa kuukaudessa. Vanhusasiavaltuutettu ei voi kannattaa esitystä, joka heikentää eniten kaikkein iäkkäimpien toimeentuloa.

Eläkkeensaajan asumistukea voivat saada ikääntyneistä vain pienituloiset ja on erityisen tärkeää, että turvataan heidän asumisensa jatkuvuus. Tämä koskee niin vuokralla kuin omistusasunnoissa asuvia. Pienituloisille eläkeläisille asumisen tuilla on suuri merkitys. He harvoin pystyvät käytännössä vaikuttamaan omaan tulotasoonsa tai pienentämään asumismenojaan.

Vanhusasiavaltuutettu toteaa, että pienituloisten ikääntyneiden ihmisten tilanne on vaikeutunut monin tavoin. Kasvavat sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksut ja lääkekulut sekä nousevat asumisen kustannukset ja elinkustannukset yhdessä sosiaaliturvaleikkauksien kanssa vaikeuttavat heidän toimeentuloaan.

Pienituloisten eläkkeensaajien osalta sosiaaliturvaan kohdistuvat heikennykset voivat aiheuttaa vastaavasti toimeentulotuen tarvetta. Moni ikääntynyt tarvitsee toimeentulotukihakemusten tekemiseen myös tukea läheisiltä tai muun muassa sosiaalityöstä.

Vanhusasiavaltuutettu toteaa, että tehtäessä useita sosiaaliturvan uudistuksia samaan aikaan on erityisen tärkeää arvioida myös näiden eri muutosten kokonaisvaikutuksia sekä kustannusten, kuten sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksujen korotusten, vaikutuksia erilaisissa tilanteissa olevien iäkkäiden ihmisten asemaan.

Vanhusasiavaltuutettu on korostanut eduskunnalle ja ministeriöille antamissaan lausunnoissa kaikkein pienituloisimpien, vaikeasti sairaiden tai toimintakyvyltään heikentyneiden ikääntyneiden ihmisten heikkoa asemaa ja siitä johtuvaa monien ongelmien samanaikaista kasautumista heille.

Valtiontalouden suunnitelmaan liittyvät säästöt ja leikkaukset herättävät vakavan huolen siitä, että lukuisat suunnitellut toimet yhdessä kasautuvat kaikkein iäkkäimmille, pienituloisimmille, pitkäaikaissairaille ja toimintakyvyltään heikentyneille ikääntyneille ihmisille ja heidän tilanteensa vaikeutuu. Tämä vaarantaa heidän perus- ja ihmisoikeuksiensa toteutumista.

Helsingissä, marraskuun 14 päivänä 2024

Päivi Topo, vanhusasiavaltuutettu

Marjut Vuorela, erityisasiantuntija

